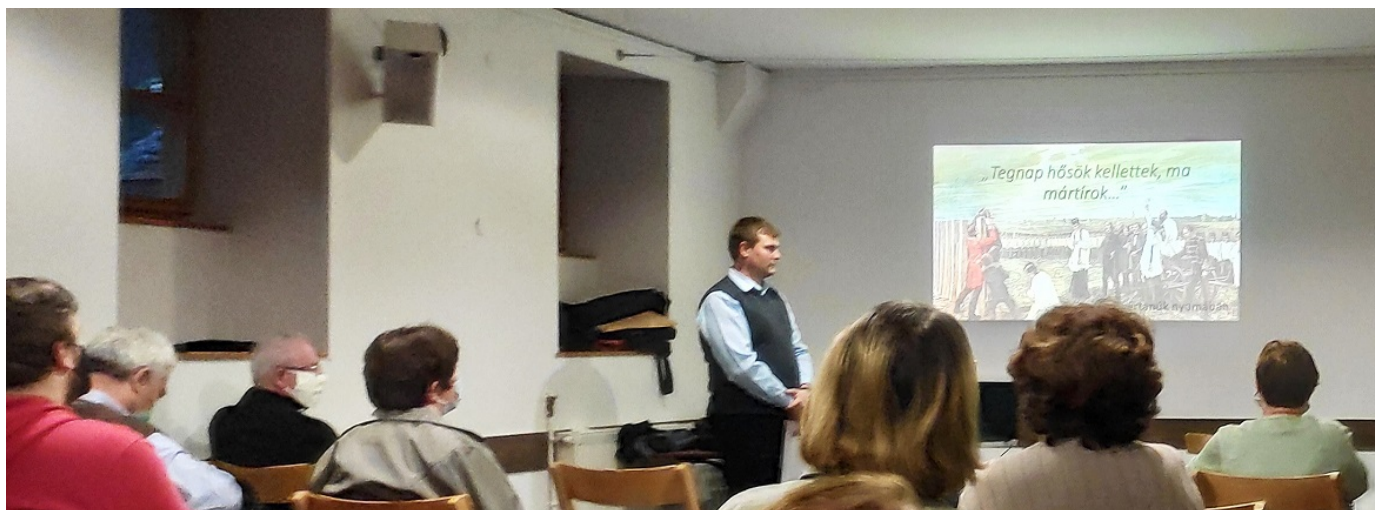


# SZTE SZEGEDI EGYETEM MAGAZIN



## „Tegnap hősök kellettek, ma mártírok...” – Az aradi vértanúk nyomában az SZTE doktoranduszával

2020. október 13.

1849. október 6-án végeztek ki Aradon tizenhárom honvédtisztet, Pesten pedig ugyanezen a napon hajtották végre a gróf Batthyány Lajos egykori miniszterelnökre kiszabott halálos ítéletet. Egy tisztelgő megemlékezés miként szolgálja az ismeretterjesztést? Ezt is megkérdeztük Gorcsa Oszkártól, az SZTE BTK Jelenkortörténeti Doktori Iskola Phd hallgatójától, aki előadást tartott a nemzeti gyásznapon a szegedi Millenniumi Kávéházban.



Cikk nyomtatás



Link küldés

Tetszik 0

Tweet

*Aulich Lajos, Damjanich János, Knezich (Knezić) Károly, Lahner György, Leiningen-Westerburg Károly gróf, Nagy-Sándor József, Pöltenberg Ernő lovag, Török Ignác, Vécsey Károly gróf, Dessewffy Arisztid, Kiss Ernő, Lázár Vilmos, Schweidel József* – az aradi tizenhármak, akiket az 1848–49-es forradalom és szabadságharc leverése után 1849. október 6-án kivégeztek.

**Hányan voltak a „tizenhármak”?**

Nem szabad elfeledkeznünk arról, hogy az aradi vértanúk valójában nem tizenhárman, hanem tizenhatan voltak. *Ormai (Auffenberg) Norbert* ezredesen 1849. augusztus 22-én, *Kazinczy Lajos* ezredesen – a nyelvújító *Kazinczy Ferenc* fián – 19 nappal a tizenhármak után hajtották végre az ítéletet. 1850. február 19-én végezték ki *Ludwig Hauk* hírlapírót, honvéd ezredest. Többek között erről is szó esett 2020. október 6-án a szegedi Milleniumi Kávéházban tartott megemlékezésen.



A nemzeti gyásznapon tartott előadás címe a „tizenhármak” egyikének, *Dessewffy Arisztidnek* a gondolatát idézi: *„Tegnap hősök kellettetek, ma mártírok... Így parancsolja ezt hazám szolgálata.”* Az SZTE Bölcsészeti és Társadalomtudományi Kar doktoranduszától, *Gorcsa Oszkártól* nem csak a kivégzések előzményeit és részleteit ismerhettük meg, hanem a vértanúk részletesebb portréját is. Megindító és meglepő, néhol megmosolyogtató történetekkel elevenedtek meg nemzeti hőseink.

Az aradi tizenhárom vértanú emlékművével kapcsolatos tévedések is felvetődtek az esten, ugyanis az emlékmű elkészülte után mintegy ötven évvel a helyszín azonosítása korrekcióra szorult. Az 1932. évi ásatásokkal tisztázódott, hogy a kötél általi kivégzések tényleges

helyszíne jóval arrébb található, mint ahová az obeliszket helyezték.

## Megemlékezés és ismeretterjesztés

– Egy előadással összekapcsolt megemlékezés alkalmat nyújthat arra, hogy a közönség az életutak mellett a történelmi személyek emberi arcát is megismerje. Így azok figyelmét is megragadhatjuk, akik különben kevésbé érdeklődnek a téma iránt – válaszolt *Gorcsa Oszkár* a kérdésre: *Egy tisztelgő megemlékezés miként szolgálja a tudományos ismeretterjesztést?*

A vértanúkról a kutatásoknak köszönhetően tudhatjuk, hogyan töltötték el utolsó óráikat. Volt, aki olvasással, zenéléssel búcsúzott a világtól, míg *Damjanich János* imádott feleségének fogalmazott imát. Az *„Emiliának vigasztalásul”* írt ima kéziratát *Damjanichné Csernovics Emília* fekete keretbe foglalva őrizte haláláig.

*„Damjanich János imája*

*Ima kivégeztetésem előtt, 1849. október 5-ről 6-ra virradóra*

*Mindenség ura! Hozzád fohászokodom! Te erősítettél engem a nőmtől való elválás borzasztó óráiban, adj erőt továbbra is, hogy a kemény próbát: a becstelen, gyalázatos halált erősen és férfiasan állhassam ki. Hallgasd meg, ó, Legfőbb Jó, vágyteli kérésemet! Te vezettél, Atyám, a csatákban és ütközetekben – Te engedted, hogy azokat kiállhassam, és a Te védelmező karod segített némely kétes küzdelemből sértetlenül kilábolni – dicsértessék a Te neved mindörökké!*

*Oltalmazd meg, Mindenható, az én különben is szerencsétlen hazámat a további veszedelemtől! Hajlítsad az uralkodó szívét kegyességre a hátramaradó bajtársak iránt, és vezérelj akaratát a népek javára! Adj erőt, ó, Atyám, az én szegény Emiliámnak, hogy beválthassa nékem adott ígéretét: hogy sorsát hitének erejével fogja elviselni.*

*Áldd meg Aradot! Áldd meg a szegény, szerencsétlenségbe süllyedt Magyarországot! Te ismered, ó, Uram, az én szívemet, és egyetlen lépésem sem ismeretlen előtted: azok szerint ítélj fölöttem kegyesen, s engedj a túlvilágon kegyes elfogadást találnom. Ámen.  
Damjanich Emíliának vigasztalásul”*

## Fókuszban a helytörténet

– Az 1848-1849-es forradalom és szabadságharc történetével egyetemi tanulmányaim alatt kezdtem el komolyabban foglalkozni, de a téma kicsi korom óta érdekelt – árulta el kérdésünkre válaszolva *Gorcsa Oszkár*. – Ez talán a helytörténet iránti érdeklődéssel is magyarázható, hiszen, a délvidéki kis háború eseményei a szülővárosomat és tágabb környezetét is komolyan érintették. Emellett érdeklődésem felkeltésében a távoli Hessen tartományból származó *Leiningen-Westerburg Károly* is fontos szerepet játszott, mivel az ő élettörténete sem mondható eseménytelennek.



*Gorcsa Oszkár* kutatási területe nagyon sokrétű: a 19. századi Magyarország nemzetiségi mozgalmaitól és az Osztrák-Magyar Monarchia diplomáciatörténetétől kezdve a század kisebb-nagyobb háborúin át a helytörténetig számos téma érdekli.

– A fő kutatási területem az első világháború története, különös tekintettel a hadifogolykérdésre – pontosított az SZTE PhD-hallgatója. – Doktori disszertációm is a magyarországi hadifogolykérdés történetéből készül.

SZTEinfo – Lovai Szilvia, Ú. I.

Fotók: L. Sz.



Cikk nyomtatás



Link küldés

Tetszik 0

Tweet

---

## Letöltés

---